

Handläggare
Malin Nilsson Strandberg
Telefon: 08-508 337 49**Till**
Utbildningsnämnden
2021-04-22

Förskolerapport 2020

Samlad rapport för förskola i Stockholms stad

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att ta fram riktlinjer för stadens köhandläggning.
2. Utbildningsnämnden godkänner Förskolerapport 2020 och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Lena Holmdahl
UtbildningsdirektörEva Broström
Avdelningschef

Sammanfattning

Utbildningsnämnden har i uppdrag att årligen ta fram en Förskolerapport. Förskolerapporten syftar till att ge en stadsövergripande bild av både fristående och kommunal förskola i Stockholms stad 2020.

Sedan 2019 års Förskolerapport syns en utveckling inom flera områden. Till exempel genomför samtliga stadsdelsförvaltningar flera insatser för att förbättra arbetssituationen för förskollärare och barnskötare i de kommunala förskolorna. Efter en minskning mellan 2018 och 2019 har inskrivningsgraden åter ökat i staden som helhet och i merparten av stadsdelsområdena. Även om inskrivningsgraden fortsatt är lägre i socioekonomiskt ogynnsamma områden, visar rapportens underlag på att stadsdelsförvaltningarna arbetar mer systematiskt för att öka inskrivningsgraden.

Samtidigt finns flera utvecklingsbehov. Barns rätt till undervisning av legitimerade förskollärare behöver stärkas genom ökad förskolärartäthet i de kommunala förskolorna. Rapporten visar också att det finns behov av att ta fram bättre underlag för att kunna jämföra kommunala och fristående förskolor och därigenom

bedöma likvärdighet och kvalitet oavsett huvudman i staden. Förvaltningen redovisar i rapporten även ett uppdrag från kommunfullmäktige om en översyn av stadsdelsförvaltningarnas köhandläggning. För att stärka likvärdigheten i denna föreslår förvaltningen att utbildningsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att ta fram riktlinjer för handläggningen. Förvaltningen föreslår också att utbildningsnämnden godkänner Förskolerapport 2020 och överlämnar rapporten till kommunstyrelsen.

Bakgrund

Kommunfullmäktige har gett utbildningsnämnden i uppdrag att årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet förskola inklusive en analys av utvecklingen inom området.

Ärendet

För att genomföra uppdraget har underlag från bland annat stadsdelsnämndernas redovisningar till Förskolerapporten, redovisningar av utbildningsförvaltningens stadsövergripande insatser samt tillämpliga delar från tillsynen av fristående förskolor sammanställts.

I arbetet har även ingått att samla in och sammanställa underlag om bland annat strukturella förutsättningar från stadsdelsförvaltningarnas och förskoleavdelningens statistik samt statistik från Skolverket och Sweco.

I rapporten ingår också en kortfattad redovisning av uppdrag från kommunfullmäktige. Bland annat redovisas ett uppdrag om att se över stadsdelsförvaltningarnas köhandläggning. I syfte att stärka likvärdigheten föreslås förvaltningen få i uppdrag att ta fram riktlinjer för köhandläggningen.

Förskolerapporten innehåller slutsatser utifrån följande områden:

- barns rätt till undervisning och välutbildad personal,
- personalens utbildningsnivå och arbetssituation,
- förskolans tillgänglighet i socioekonomiskt utsatta områden,
- barns språkutveckling i svenska och modersmålet,
- kompetensförsörjning och kompetensutveckling,
- tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd samt
- likvärdig kvalitet, förväntningar och krav på förskolan i staden avsett huvudman.

Förskolerapporten visar på att bland annat följande åtgärder bör prioriteras för att förbättra kvaliteten och likvärdigheten för alla barn i Stockholms stads förskola.

Stärk barns rätt till välutbildad personal och undervisning genom bland annat ökad förskollärartäthet i de kommunala förskolorna

Det finns totalt 121 avdelningar i de kommunala förskolorna (av totalt 2 066) som saknar legitimerade förskollärare som kontinuerligt undervisar barnen. Det är 39 avdelningar färre som saknar legitimerade förskollärare jämfört med 2019. Uppgifterna tyder på att stadsdelsförvaltningarna även fortsatt behöver finna former för att fördela de legitimerade förskollärarna så att alla barn får kontinuerlig undervisning ledd av legitimerade förskollärare.

Den enskilt största gruppen medarbetare i både kommunal och fristående verksamhet är enligt Skolverkets statistik de som saknar utbildning för barn¹. Stadens barnskötarutbildningar är viktiga för kompetensförsörjningen. Det är angeläget att se till att fler medarbetare genomgår sådan utbildning.

Utveckla kriterierna för hur personalens utbildningsnivå följs upp

Det saknas en sammanhållen och tillförlitlig kartläggning i staden av den kategori i arbetslaget som saknar utbildning för arbete med barn. Uppföljningen av personalens utbildningsnivå behöver fortsatt vara ett prioriterat område. Det är också viktigt att klargöra kriterierna för sådan uppföljning.

Genomför fortsatta förbättringar av personalens arbetssituation

År 2018 tog Stockholms stad fram en handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för förskollärare och barnskötare. I förhållande till 2018 och 2019 genomför samtliga stadsdelsförvaltningar flera insatser för att förbättra arbetssituationen. En slutsats i handlingsplanen är att det finns ett tydligt samband mellan olika sätt att leda arbetet och hur personalen mår. Utbildningsförvaltningen följer upp hur förskolan kan organisera för att främja ett närvarande och pedagogiskt ledarskap i en extern forskningsstudie som presenteras under 2021.

Öka förskolans tillgänglighet i socioekonomiskt utsatta områden

Inskrivningsgraden i förskola i Stockholms stad är lägre bland barn från socioekonomiskt utsatta grupper. Det finns alltså en risk att alla barn inte får likvärdig tillgång till förskola. Det behövs fortsatta insatser för att öka andelen inskrivna barn, med fokus på mindre socioekonomiskt gynnsamma områden. Stadsdelsförvaltningarna behöver fortsätta med regelbunden inventering av icke inskrivna barn för att fördjupa kunskapen om skäl till att barn inte är inskrivna.

Genomför fortsatta insatser för att höja personalens språkliga kompetens med fokus på socioekonomiskt utsatta områden

Stadsdelsförvaltningarna behöver fortsätta genomföra insatser för att personalen ska ha tillräcklig kompetens för att kunna uppfylla läroplansuppgiften med att ge alla barn möjligheter att utveckla både det svenska språket och modersmålet. För att öka likvärdigheten behövs riktade kompetensutvecklingsinsatser för att stödja språkutveckling hos barn i socioekonomiskt utsatta områden. Stadsövergripande rutiner skulle kunna utgöra ett stöd för förskolorna när det gäller rekrytering och bedömning av personalens kunskaper i det svenska språket.

Genomför fortsatta insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och modersmålet

Stadsdelsförvaltningarna behöver fortsätta genomföra insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och modersmålet. Riktade insatser behövs mot barn i socioekonomiskt utsatta områden för att öka likvärdigheten.

Behov av att fortsatt följa upp det socioekonomiska anslaget påverkan på tilläggsbeloppet för barn i behov av särskilt stöd

Det finns stora skillnader i hur stadsdelsnämnderna använder det socioekonomiska anslaget, samtidigt som det är svårt att visa på skillnader i utfall. Fortsatta uppföljningar behöver förslagsvis riktas mot hur det socioekonomiska anslaget påverkar hur barns behov tillgodoses genom individuell prövning. Sådana uppföljningar behöver även riktas mot hur bedömningsgrunder tillämpas för tilläggsbelopp till barn i behov av särskilt stöd.

Säkerställa likvärdig kvalitet, förväntningar och krav på förskolan i staden avsett huvudman.

För att få bättre förutsättningar att bedöma likvärdighet i stadens förskola och för alla förskolebarn i staden behöver det tas fram fler och bättre underlag för jämförelse mellan kommunala och enskilda huvudmän. Det behöver även säkerställas att utbildningsnämnden ställer likvärdiga krav på förskolans huvudmän i staden. För att få

bättre underlag och kunna bedöma likvärdig kvalitet oavsett huvudman behöver krav och förutsättningar korreleras.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förskoleavdelningen.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 13 april 2021. Ärendet kommer också att behandlas vid funktionshinderrådets sammanträde den 14 april 2021.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter

Förskolerapporten och dess slutsatser får enbart indirekta konsekvenser för barn och barns rättigheter. Innehåll och slutsatser för ökad kvalitet och likvärdighet utgår från skollagens och läroplanens uppdrag. Båda dessa tar sina utgångspunkter i lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Rapportens syfte och innehåll har därför bedömts ligga väl i linje med barnens bästa ur ett barnrättsperspektiv.

Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män

Förskola har en viktig funktion i samhället för jämställdheten mellan kvinnor och män. I förskolans uppdrag ingår att aktivt inkludera ett jämställdhetsperspektiv för alla barn. Förskolerapporten lyfter vissa skillnader i förskoleundersökningens resultat mellan pojkar och flickor. I övrigt behandlas inte jämställdhetsfrågor på något konkret sätt. Förslagen i rapporten innebär dock inte en påverkan på barn utifrån kön.

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram riktlinjer för stadens köhandläggning. Förvaltningen föreslår också att utbildningsnämnden godkänner Förskolerapport 2020 och överlämnar rapporten till kommunstyrelsen.

Bilaga

Förskolerapport, förskola i Stockholms stad 2020